

سیمای خاطره‌انگیز انقلاب اسلامی

جبارآدین

منقودمدرس
سینما و تلویزیون

آثار اجتماعی و فرهنگی و هنری تولید شود. با تمام اینها در راس تشکلهای سازمان‌های بزرگ فرهنگی، هنری و رسانه‌ای کشور، رسانه ملی و تلویزیون، سهم بنیادین و تأثیرگذار داشته است. تولید هزاران برنامه و ده‌ها فیلم و سریال با مضامین و موضوع‌ها و شخصیت‌های شهیر انقلاب اسلامی و ویژه برنامه‌هایی که طی سال‌ها و به مناسبت ایام دهه فجر و درباره انقلاب تولید و پخش شده، نمایشگر نقش مهم و اساسی این رسانه در حفظ و معرفی و تداوم دستاوردهای انقلابی و همسویی با مردم در مناسبت دهه فجر و ترویج ارزش‌ها و آرمان‌های انقلابی، ملی و دینی است. در چهاردهه اخیر صداوسیما پیش‌تاز و جلودار حرکت‌ها، تولیدات و برنامه‌های انقلابی بوده و تمام شبکه‌ها و بخش‌های فعال آن با تولید برنامه‌ها، فیلم‌ها، مسابقه‌ها، سریال‌ها، نمایش‌ها، تولیدات دینی و اعتقادی و انواع ویژه‌برنامه‌های دهه فجر و پوشش خبری و گزارشی این ایام، همچنین شعرها، سرودها، آهنگ‌ها و برگزاری مراسم، آیین‌ها، جشن‌ها و جشنواره‌ها مثل همیشه با مردم و حرکت‌های اجتماعی و انقلابی همسو و همدل بوده است. تولید برنامه‌های اثربخشی مانند مکتب امام

رخداد بزرگ، تاریخ ساز و تحول آفرین انقلاب اسلامی در ایران و انعکاس و تأثیر آن در جهان اسلام، کشورها، ملت و دولت‌ها و همچنین ویژگی‌های خاص، متفاوت و متعالی آن که شامل نگاه الهی، دینی و اسلامی و حضور قشر روحانیون در کنار مردم در انقلاب و رهبری منحصربه فرد است، گرچه همچنان به پردازش پژوهشگرانه، هنرمندانه و رسانه‌ای گسترده و عظیم نیاز دارد تا ابعاد سترگ آن در داخل کشور برای نسل‌ها و عصرها شناخته شود و دنیا با ویژگی‌ها و مختصات آن آشنا شود اما باین حال کارشناسان و استادان بسیاری در تعریف و تبیین آن و وقوع جنگ تحمیلی و رشادت‌ها و شهادت‌های انقلابیون و رزمندگان تاحدمقبولی در نمایش قدرت، عزت و شگرفی انقلاب اسلامی و پیروزی آن در روز بیست و دوم بهمن، نقش آفرین بوده‌اند. لیکن تمام آنچه در عرصه‌های مختلف کار و ارائه شده، در برابر کبری، اهمیت، ارزش، مقام و منزلت این انقلاب، کم و کوچک است و باید بیشتر و بهتر در ارتباط با انقلاب اسلامی و روز پیروزی آن،

دیروز تا امروز به مناسبت دهه فجر و پاسداشت انقلاب اسلامی بوده است. ۲۰ اثر گرافیکی، موشن گرافی و تایپوگرافی به نام‌های حکامه، صراط، مطهر، نگاره و همچنین ایران برای پخش در اختیار شبکه‌های سیمای قرار داده است. امسال نیز رسانه ملی مانند دهه‌ها و سال‌های گذشته با داستان پر و برنامه‌های دیدنی و فیلم‌ها و سریال‌های تماشایی در بزرگداشت و معرفی انقلاب اسلامی و بیست و دوم بهمن به میان مردم آمده است و این همه، تنها نمونه‌هایی قابل تحسین از همت‌ها و کوشش‌های مدیران و برنامه‌سازان و هنرمندان رسانه ملی به ویژه تلویزیون است.

کیمیا، میعاد در سپیده دم، از نفس افتاده، تاصبح، فرار بزرگ، ارمغان تاریکی، زیرخاکی، ششمین نفر، معمای شاه و... همچنین پخش مستندهای بیست و دوم بهمن، در برابر طوفان، نرسیده به انقلاب، کابوس نیمه شب، منصور، دست‌های خالی، چکمه‌های صورتی، خط سفید، گنجینه، عکس مستند، شاپور بختیار، انقلاب مسجد و... نمایش انیمیشن‌های انقلابی شاه و تلخک، خاطرات زیرزمینی، فرایند، دوران حماسه، پاییز گرم، خاطرات انقلاب و... و پخش ده‌ها نماهنگ مرتبط با انقلاب و بیست و دوم بهمن گوشه‌هایی از برنامه‌های بی‌شمار و متنوع و جذاب رسانه ملی و تلویزیون از

آینه‌های انقلاب، پرچم بالاست، سلام تهران، پایتخت همدلی، نقل و نقل، جهان‌آرا، مثبت منفی یک، پلاک یازده، پاورقی، ماجرا، سراب، برمودا، درنگ، ایراندخت، داستان، روایت امید، امام ما و... که به مسائل، رویدادها و شخصیت‌های مطرح انقلاب اسلامی پرداخته‌اند و نمایش فیلم‌های انقلابی دالان، تیغ آفتاب، جنگجوی پیروز، شیرسنگی، ای ایران، تشکیلات، سناتور، روز باشکوه، خبرچین، عشق و مرگ، شنا در زمستان، تیرباران، معما، کمی آن سوتر و... از شبکه‌های مختلف سیمای تولید و پخش سریال‌های با محتوا، خوش ساختار و پرخاطره‌ای از جمله حانیه، سال‌های برف و بنفشه، پروانه،

بازنمایی آلام روانی یک شخصیت یا نمادی از یک دوره تاریخی؟

روایت سرزمین مادری از سرزمین کهن

محمد مهدی زمانی جمشیدی

از اهالی قلم

اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی زمانه او هستند. به ویژه از طرف خاندان پدری او که حکومتی، نوکیسه و تازه به دوران رسیده، فاسد، اشرافی و متکبرند و حتی نسبت خانوادگی واقعی رهی با خودشان را انکار می‌کنند. در این ارتباط، جنبه‌ای از داستان که بیشتر قابل توجه و تأمل است و البته کمتر به آن پرداخته شده، جنبه زخم‌های روحی (تروماها و آسیب‌های دوران کودکی)

روحی کودکی به نام مهدی در آنجا و اهمال کاری و تقصیر بزرگسالان در مظلومیت او می‌اندازد. ادامه زخم‌های کودکی رهی در دوران جوانی و نحوه واکنش او به پیرامونش تحت تأثیر این دردها و چگونگی التیام، بهبود و مدیریت آنها بر اساس صوری، مبارزه، رشد فکری و شخصیتی توانسته جنبه‌های نمایشی، داستان‌پردازانه و تأثیرگذاری برای مخاطب خلق کند. در این مسیر، تحول جالب توجه روحی و شخصیتی ناصر قصاب (مخوف‌ترین فرد در ذهن دوران کودکی رهی که در یکی از اولین صحنه‌های معرفی او در یک صحنه‌پردازی خوب، نمایی از شقه‌های گوشت آویخته و جوی‌های خون ریخته شده در منزلش، هراس‌انگیزی این مرد را به مالقامی کند)، و نیز شخصیت‌پردازی قابل قبول خانواده مادری رهی (اوس حسین کاشی‌کار و خانواده‌اش) از نکات یاری‌دهنده به داستان بوده‌اند. در نهایت باید گفت که لکنت زبان رهی در داستان سرزمین مادری به نوعی، نمادی از لکنت زبان سیاسی-اجتماعی آن دوره تاریخی و حتی در مقیاس بزرگ‌تر، ایران مابین دو انقلاب (از مشروطه تا انقلاب اسلامی ۵۷) است؛ و رنج و دردی که روح و روان رهی را از کودکی آزرده، بی‌عدالتی‌ها و ستم‌هایی است که بر اساس مقتضیات زمانی بر او تحمیل شده و یادآور رنج و درد ملت ایران در آن دوره تاریخی بوده است.

رهی است که به ویژه پس از ترسانده شدن تا سرحد مرگ توسط ناصر قصاب و در منزل مخوف او، رخ می‌دهد و اوج نمایش این زخم روحی در صحنه فوق العاده تأثیرگذار مواجه شدن زن عمو جمیله با بند آمدن زبان رهی و شوکه شدن او از این ظلم خودکرده در حق این کودک است که برای لحظاتی وجدان خفته‌اش را تکان داده و احوالاتش را دگرگون می‌کند، هرچند در نهایت به نحوی باز وجدان خود را سرکوب می‌سازد. این نکته در سریال، ما را به یاد ساخته قدیمی دیگر کمال تبریزی یعنی فیلم سینمایی مهر مادری و زخم‌های

مجموعه سرزمین مادری روایتگر قصه‌ای در بستر حوادث تاریخی، سیاسی و اجتماعی ایران از شهریور ۱۳۲۰ تا بهمن ۱۳۵۷ است. این حوادث اشاره‌هایی دارد به: اشغال ایران توسط نیروهای متفقین و پایان پهلوی اول، جایگاه حزب توده، ترور نافرجام شاه، قدرت گرفتن رزم‌آرا و ترور او، قیام ۳۰ تیر، جریان ملی شدن صنعت نفت، خروج شاه از کشور، بروز شکاف میان آیت‌الله کاشانی و حزب توده با دکتر مصدق و کودتای ۲۸ مرداد (دهه‌های ۲۰ و ۳۰)، انقلاب سفید، حوادث مدرسه فیضیه قم، قیام ۱۵ خرداد (دهه ۴۰) و سرانجام شکل‌گیری انقلاب اسلامی ایران در دهه ۵۰. اما آنچه روایت‌های این مجموعه را جذاب‌تر کرده، نمایش آنها در بستر فرازونشیب‌های زندگی شخصیتی به نام رهی اردکانی (رهی بهادری) است که از زمان تولد در سال ۱۳۲۰ تا ۳۷ سالگی در سال ۱۳۵۷ به تصویر کشیده شده و دستخوش بسیاری از بی‌عدالتی‌ها و ستم‌هایی قرار می‌گیرد که همگی به نوعی مرتبط با شرایط سیاسی-